

Sygn. akt II AKa 33/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2017r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Maria Mrozik- Szttykiel

Sędziowie: SA – Dorota Tyrała

SA – Paweł Rysiński (spr.)

Protokolant: – st. sekr. sąd. Anna Grajber

przy udziale Prokuratora Wojciecha Kapuścińskiego

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2017 r.

sprawy

1) *Ł. J. (1) urodz. (...) w W. s. L.,*

2) *M. J. (1) urodz. (...) w W.
s. J.,*

3) *A. O. (1) urodz. (...) w W.
s. Z.,*

4) *G. P. (1) urodz. (...) w W.
s. T.,*

5) *P. G. (1) urodz. (...) w W. s. E.,*

6) *M. G. (1) urodz. (...) w W. s. J.*

oskarżonych o czyny z art. 279 § 1 i inne k.k.

na skutek apelacji, wniesionych przez obrońców oskarżonych i prokuratora (ad. 2, 3, 4)

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 20 czerwca 2016 r. sygn. akt V K 100/10

*I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w odniesieniu do oskarżonych A. O. (1) i G. P. (1) w ten sposób,
że:*

1) *rozwiązuje orzeczenia o wymierzonych tym oskarżonym karach łącznych pozbawienia wolności
i grzywny;*

2) *podstawę prawną skazania G. P. (1) za czyn z pkt 6 a/o (pkt XXIV wyroku) uzupełnia o przepis
art. 64 § 1 k.k.;*

3) **podstawę prawną wymiaru kary grzywny orzeczonej wobec oskarżonych G. P. (1) i A. O. (1) za czyn z pkt 6 a/o (pkt XXIV i pkt XVIII wyroku) uzupełnia o przepis art. 33 § 2 k.k.;**

4) **w pozostałej części utrzymuje w mocy wyrok w zakresie czynu z pkt 6 a/o – przypisanego oskarżonemu A. O. (1) w pkt XVIII wyroku, a G. P. (1) w pkt XXIV wyroku;**

5) **na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet kar pozbawienia wolności orzeczonych w pkt XVIII i XXIV wyroku zalicza oskarżonym okresy tymczasowego aresztowania:**

- A. O. (1) od dnia 19 maja do dnia 17 sierpnia 2011 r., od dnia 31 sierpnia do dnia 30 listopada 2011 r. oraz od dnia 10 grudnia 2011 r. do dnia 9 marca 2012 r.,

- G. P. (1) od dnia 25 marca 2010 r. do dnia 9 marca 2012 r.;

6) **zasadza od każdego z oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa, w częściach ich obciążających, koszty sądowe poniesione w tej części sprawy w tym opłatę za obie instancje w kwocie 1.000 (jednego tysiąca) zł od A. O. (1) i 1.100 (tysiąca stu) zł od G. P. (1);**

II. **zmienia wyrok w pozostałej zaskarżonej części w ten sposób, że: oskarżonych Ł. J. (1), M. J. (1), P. G. (1) i M. G. (1) uniewinnia od popełnienia czynów zarzucanych im w akcie oskarżenia, a oskarżonych A. O. (1) i G. P. (1) uniewinnia od popełnienia czynów zarzucanych im w pkt 4 i pkt 5 aktu oskarżenia, kosztami procesu w tej części sprawy obciążając Skarb Państwa;**

III. **zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. T. D., J. J. (3), J. R., J. G. i A. M. po 738 zł (w tym 23% VAT) z tytułu zwrotu kosztów obrony oskarżonych z urzędu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie uniewinnił oskarżonych:

Ł. J. (1)

M. J. (1)

A. O. (1)

G. P. (1)

i P. G. (1) od popełnienia zarzucanego im w a/o przestępstwa udziału w grupie przestępczej z art. 258 § 1 k.k. W tej części wyrok nie został zaskarżony.

Wyrokiem tym skazał:

I. A. O.

G. P.

i P. G. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 21 czerwca 2008 r. w W. przy u. (...) (pkt 4 części wstępnej wyroku);

II. A. O.

i G. P. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 23/24 czerwca 2008 r. w miejscowości D. (pkt 5 części wstępnej wyroku);

III. A. O.

i G. P. za przestępstwo z art. 279 § 1 i in. k.k. popełnione 24/25 czerwca 2008 r. w W. przy ul. (...) (pkt 6 części wstępnej wyroku);

IV. P. G.

i M. J. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 1 kwietnia 2008 r. przy ul. (...) (pkt 7 części wstępnej wyroku);

V. P. G.

i M. J. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 28 stycznia 2008 r. przy ul. (...) (pkt 8 części wstępnej wyroku);

VI. P. G.

i Ł. J. za przestępstwo z art. 280 § 2 k.k. popełnione 17 lutego 2008 r. przy ul. (...) (pkt 9 części wstępnej wyroku);

VII. Ł. J.

i M. J. za przestępstwo z art. 280 § 2 k.k. popełnione 19 lutego 2008 r. przy ul. (...) (pkt 10 części wstępnej wyroku);

VIII. P. G.

i M. G. (1) za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 21 marca 2008 r. przy Rondzie (...) (pkt 11 części wstępnej wyroku);

IX. Ł. J. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 11 stycznia 2008 r. przy ul. (...) (pkt 12 części wstępnej wyroku);

X. M. J. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 15 maja 2008 r. przy ul. (...) (pkt 13 części wstępnej wyroku);

XI. M. J. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 4 kwietnia 2008 r. przy ul. (...) (pkt 14 części wstępnej wyroku);

XII. M. J. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 20 kwietnia 2008 r. przy ul. (...) (pkt 15 części wstępnej wyroku);

XIII. P. G. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 11 grudnia 2007 r. przy ul. (...) (pkt 16 części wstępnej wyroku);

XIV. P. G. za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. popełnione 29 marca 2008 r. w W. (pkt 17 części wstępnej wyroku);

XV. P. G. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 16 grudnia 2007 r. przy ul. (...) (pkt 18 części wstępnej wyroku);

XVI. M. G. za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 23 grudnia 2008 r. w T. (pkt 19 części wstępnej wyroku);

XVII. **M. G.** za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione 26 lutego (...). w L. (pkt 20 części wstępnej wyroku).

Za przypisane oskarżonym przestępstwa orzekł każdorazowo karę pozbawienia wolności i karę grzywny, a po myśli art. 85 § 1 k.k. kary łączne (wyrok – t. LII akt k. 10228 – (...)).

Wyrok powyższy został zaskarżony w części przez prokuratora (k. 10361 – 10365), a w całości przez obrońców wszystkich oskarżonych:

-k. 10387 – 10392 apelacja obrońcy osk. M. G.,

-k. 10396 – 10401 apelacja obrońcy osk. Ł. J.,

-k. 10427 – 10434 apelacja obrońcy osk. P. G.,

-k. 10438 – 10444 apelacja obrońcy osk. M. J.,

-k. 10406 – 10416 apelacja obrońcy osk. A. O.,

-k. 10419 – 10421 apelacja obrońcy osk. G. P..

Obrońcy zarzucili orzeczeniu Sądu I instancji liczne uchybienia przepisom postępowania – w szczególności obrazę art. 7 k.p.k., które doprowadziły do błędnych ustaleń faktycznych i przypisania oskarżonym popełnienia czynów, których nie popełnili, bądź na których popełnienie brak wystarczająco przekonujących dowodów. W konkluzji skarżący wnieśli o niewinnienie oskarżonych, bądź uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; jako wniosek ewentualny obrońca osk. J. wniósł o złagodzenie wymierzonych kar – po myśli art. 438 pkt 4 k.p.k.; podobnie obrońca oskarżonego G. P., który wyrok w odniesieniu do przestępstwa z pkt 6 części wstępnej wyroku zaskarżył jedynie co do kary.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Specyfika niniejszej sprawy sprowadza się do faktu dokonania ustaleń faktycznych o popełnieniu przez wszystkich oskarżonych przypisanych im przestępstw niemal wyłącznie o wyjaśnienia i zeznania ich współsprawców (skazanych w odrębnym procesie), a w sprawie niniejszej występujących w charakterze świadków – K. O. (1) i M. N. (1). Sąd I instancji stwierdzając, że ich depozycje miały „kluczowe znaczenie dla ustalenia sprawstwa i winy oskarżonych” dostrzega, że „w poszczególnych wyjaśnieniach i zeznaniach owych świadków występują drobne odmienności, w szczególności w części dotyczącej składów osobowych w jakich popełniali poszczególne przestępstwa” – uzasadnienie wyroku – k. 20.

Skarżący wyrok obrońcy zarzucili natomiast sądowi, że zlekceważył wagę owych rozbieżności uznając je za „drobne” w sytuacji, gdy są one na tyle istotne i znaczące, że bądź to w ogóle nie dają podstaw dowodowych do przypisania oskarżonym winy, bądź co najmniej wywołują stan w którym wyrok skazujący wydany na ich podstawie łamie zasadę rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść oskarżonych (art. 5 § 2 k.p.k.).

Dokonując analizy rozstrzygnięcia w tym zakresie Sąd Apelacyjny ustalił co następuje.

Tylko oskarżony G. P. (1) przyznał się do popełnienia jednego z zarzucanych mu przestępstw, a to do włamania do pomieszczeń gospodarczych na terenie budowy przy ul. (...) (pkt 6 części wstępnej wyroku). Wyjaśnił, że współdziałał ze św. O., N. i współoskarżonym A. O. (1). Nie przyznał się do popełnienia żadnego z pozostałych zarzucanych mu w a/o czynów. Wszyscy pozostali oskarżeni również nie przyznali się do popełnienia żadnego z zarzucanych im w a/o czynów.

W konsekwencji Sąd Okręgowy ustaleń o współudziale oskarżonych w czynach im zarzucanych dokonał wyłącznie na podstawie wyjaśnień i zeznań św. O. i N.. Jak to stwierdził w pisemnych motywach wyroku:

nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonych, a oparł się na depozycjach:

-św. N. i O. przypisując oskarżonym winę za przestępstwa z pkt 4, 6, 7, 12, 16, 17, 18 aktu oskarżenia;

-na depozycjach św. O. w pkt 5, 9, 10, 14, 15;

-na depozycjach św. N. w pkt 8 i 19.

Nadto w pkt 20 dokonał ustaleń w oparciu o zeznania św. M. S., a jego zeznania uwzględnił również ustalając stan faktyczny w zakresie zarzutów z pkt 7 i 14 a/o.

W ogóle nie wskazał natomiast na jakiej podstawie dowodowej ustalił udział oskarżonych P. G. i M. G. w przestępstwie z pkt 11 a/o, a oskarżonego M. J. w przestępstwie z pkt 13 a/o.

Analizując ten zakres zaskarżenia Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje.

Dokonując ustaleń w oparciu o ww. dowody Sąd I instancji dostrzegł „iż, w poszczególnych wyśnieniach i zeznaniach K. O. i M. N. występują drobne, odmienności, w szczególności w części dotyczącej składów osobowych, w jakich popełniali przestępstwa” – k. 20 pisemnych motywów wyroku. Tej konstatacji Sąd nie nadał właściwej rangi i znaczenia przy ocenie zgodności z faktami i wiarygodności złożonych przez owych świadków wyjaśnień i zeznań. Są one wielokrotne i obszerne, obejmują przestępstwa popełnione przez nich samych, przestępstwa zarzucane oskarżonym w sprawie niniejszej i inne. Ze względu na ich ilość – kilkadziesiąt czynów jednostkowych – ujawniają się trudności z określeniem czasu i miejsca popełnienia wielu z nich, co sprawia, że w części zeznań nie jest dostatecznie jasne o jakim zdarzeniu świadek mówi. Sąd w toku rozprawy ujawnił ponad 50 protokołów przesłuchań obu świadków. Ich analiza i porównanie wykazuje, że zeznania i wyjaśnienia obu świadków co do składu osobowego w jakich popełniali przestępstwa są zmienne, niekonsekwentne, a w znacznej części wzajemnie sprzeczne, wykluczające się. W istocie materiał dowodowy uzyskany przez oskarżyciela w toku przesłuchań obu świadków – N. i O., cechują rozbieżności, sprzeczności, wzajemne zaprzeczenia – co sprawia wrażenie chaosu, braku stabilności i przekonania nie tylko o rzetelności świadków, ale i o ich dobrej woli w ujawnieniu rzeczywistych współsprawców wspólnie popełnionych przestępstw.

Charakterystycznym dla zeznań św. N. jest ich ewolucja. Początkowo twierdził bowiem, że współsprawcami popełnionych przez niego i K. O. przestępstw były inne osoby – m. in. D. B. i Ł. T.. Podobnie zeznawał św. K. O. – wskazując nadto na udział innych osób – S., W., N. – k. 164, 213 – 14, 2482, 2766-9, 2774 akt. Oskarżenia w sprawie niniejszej pojawiają się w dalszej fazie zeznań (vide np. k. 460, 562, 565, 3157, 2212 akt). Z kolei między zeznaniami obu świadków, co do współudziału w popełnianych przez nich przestępstwach oskarżonych w sprawie niniejszej, zachodzą rażące rozbieżności. Tylko dla przykładu wystarczy wskazać:

- św. O. – „nie znam M. G. (1), nie jeździł z nami” – dot. pkt 11 części wstępnej wyroku – k. 2794;

-św. N. – w przestępstwie nie uczestniczył osk. J. – dot. pkt 12 części wstępnej wyroku – k. 9815;

-św. N. - nie było z nami osk. J. – dot. pkt 13 części wstępnej wyroku – k. 9816;

-w odniesieniu do pkt 14 części wstępnej wyroku – św. O. – był P. (osk. J.),

-św. N. – nie było P. na 100% - k. 9981;

-w odniesieniu do pkt 15 części wstępnej wyroku – św. N. na k. 460 i k. 565 zeznał, że w przestępstwie wzięli udział K. O., D. B. i Ł. T.; nie było P. (osk. J.); św. K. O. zeznał, że był z nimi osk. J. (k. 460, 565, 2769, 3157, 4091 akt);

-w odniesieniu do pkt 16 części wstępnej wyroku – św. N. zeznał o udziale K. O., Ł. T., D. B. – k. 562;

- w odniesieniu do pkt 14 części wstępnej wyroku św. N. zeznał, że był z nim K. O. – „reszty składu nie jestem w stanie podać” – K. 9952.

Szczególnie drastycznie rozbieżności w wyjaśnieniach i zeznaniach obu świadków ujawniają się w toku konfrontacji między nimi, kiedy to, wzajemnie zaprzeczają prawdziwości twierdzeń drugiego z nich – k. 5617 – 20, by z czasem w kolejnych konfrontacjach ujednoczyć swe stanowiska.

Co więcej, w ostatnim przesłuchaniu św. N. w ogóle zaprzeczył swemu udziałowi w przestępstwach z pkt 9, 11 i 15 części wstępnej wyroku na okoliczność których uprzednio wyjaśniał – k. 7413 akt.

Z kolei wyjaśnienia M. N. na k 3988 t. XX akt, dołączony do nich „gryps” – k. 3989 i pismo św. O. – k. 3990 świadczą o wpływaniu na treść zeznań św. N. składanych w sprawie, a w efekcie poddają w wątpliwość wiarygodność obu świadków dążących, o czym wprost wyjaśniają, do uzyskania pozytywnych korzyści procesowych w postaci złagodzenia kar za popełnione przestępstwa. Już tylko powyższe przykładowo wskazane okoliczności nakazywały szczególnie wnikliwie rozważyć wartość dowodową zeznań złożonych przez św. N. i O. w sprawie niniejszej. W sytuacji gdy poza czynem z pkt 6 części wstępnej wyroku Sąd dysponował jedynie dowodami z zeznań tych świadków, a te stanowią pomówienie przez współsprawców liczących na złagodzenie kary, Sąd winien zgodnie z utrwalonymi na stałe w doktrynie i orzecznictwie sądowym standardami rozważyć i ocenić czy zeznania obu świadków:

-są spontaniczne;

-są konsekwentne (czy też w różnych fazach postępowania sprzeczne, chwiejne, bądź wykluczają się wzajemnie);

-są przyznawane przez pomówionego;

-są potwierdzone innymi dowodami;

-pochodzą od osoby bezstronnej, (czy zainteresowanej obciążeniem pomówionego);

-pochodzą od osoby nieposzlakowanej (czy od przestępcy dążącego do uzyskania korzyści procesowej we własnej sprawie).

W sprawie niniejszej miało to tymbardziej szczególne znaczenie, że z uwagi na uwarunkowania proceduralne (art. 182 § 3 k.k.) Sąd w istocie poprzestał na ujawnieniu zeznań i wyjaśnień obu świadków złożonych w śledztwie.

Sąd I instancji, dokonując oceny wiarygodności obu świadków stwierdził zaś, że na „drobne odmienności” w ich zeznaniach wpłynęła:

-wielkość przestępstw i ich dynamiczny charakter;

-sposób postrzegania, zapamiętywania i relacjonowania;

-stan emocjonalny (k. 20 – 21 pisemnych motywów wyroku).

W żaden sposób natomiast nie odniósł się Sąd do wyżej wskazanych reguł oceny dowodu z pomówienia. Zeznania św. N. i O. ocenione zgodnie z nimi muszą być uznane za

-niespontaniczne,

-niekonsekwentne,

-nieprzyznawane przez pomawianych,

-niepotwierdzone przez inne dowody,

-pochodzące od zainteresowanych rozstrzygnięciem sprawy przestępców,

a nadto – w części wzajemnie sprzeczne.

Tak ułomny materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie zgodnego ze stanem rzeczywiście zaistniałym, pewnego i niebudzącego wątpliwości stanu faktycznego. Dlatego nie może być jedyną podstawą ustaleń, jak to miało miejsce w sprawie niniejszej. Ponieważ nie ma możliwości dokonania w sprawie dalszych, uzupełniających ustaleń w oparciu o inne dowody, bo te, jak wskazał Sąd I instancji, nie istnieją – w przedmiocie współudziału oskarżonych w zarzucanych im przestępstwach zawsze zachodząc będą nie dające się usunąć wątpliwości, które należy – po myśli art. 5 § 2 k.p.k. – rozstrzygnąć na korzyść oskarżonych.

Powyzsza konstatacja dotyczy również orzeczenia skazującego osk. M. G. za czyn z pkt 20 części wstępnej wyroku. To rozstrzygnięcie Sąd oparł na zeznaniach św. M. S.. Dotyczą go jako współsprawcy pomawiającego inne osoby te same reguły oceny dowodów. Tymczasem w tej części jego zeznania są sprzeczne z zeznaniami św. N. i O.. Co więcej zaś św. S. to osoba prawomocnie karana za składanie fałszywych zeznań.

Oparcie skazania o taki wyłącznie dowód rażąco narusza reguły art. 5 § 2 k.p.k. i nie może być zaakceptowane przez Sąd odwoławczy.

Sąd Apelacyjny ograniczył rozpoznanie wniesionych środków odwoławczych do wyżej wskazanych uchybień, a to obrazą art. 7 i art. 5 § 2 k.p.k., albowiem rozpoznanie w tym zakresie było wystarczające do wydania orzeczenia uniewinniającego oskarżonych od popełnienia zarzucanych im czynów.

Jedynie w zakresie czynu z pkt 6 części wstępnej wyroku – włamanie do pomieszczeń na terenie budowy przy ul. (...) – orzekł Sąd o utrzymaniu w mocy wyroku skazującego osk. A. O. i G. P.. W tej części sprawy Sąd dokonał ustaleń również na podstawie wyjaśnień osk. G. P., który przyznał się do popełnienia tego czynu, wspólnie z osk. O. i św. O. i N.. Tylko w tym jedynym przypadku zeznania św. N. i O. znalazły potwierdzenie w innym dowodzie, a zatem mogły być znane za wartościowe.

Trafnie Sąd dał wiarę w tej części ich zeznaniom, jako zweryfikowanym przez zeznanie G. P., ten zaś nie miał powodu by udziałem w przestępstwie nieprawdziwie obciążać osk. A. O.. Ten komplet dowodów pozwalał na ustalenie niesprzecznego stanu faktycznego i dlatego Sąd odwoławczy uznał za oczywiście niezasadne zarzuty apelacji obrońcy osk. O. w tej części sprawy. Za niezasadny uznał też zarzut rażącej niewspółmierności kary orzeczonej za ten czyn zawarty w apelacji obrońcy osk. G. P.. W tej części Sąd uwzględnił apelację prokuratora, który trafnie wnosił o uzupełnienie podstawy prawnej skazania osk. G. P. za czyn z pkt 6 części wstępnej wyroku o przepis art. 64 § 1 k.k., a podstawy prawnej wymiaru kary – wobec obu oskarżonych o przepis art. 33 § 2 k.k.

W tym stanie rzeczy orzeczona w stosunku do G. P. za czyn z art. 279 § 1 k.k., popełniony w warunkach powrotu do przestępstwa i przy uwzględnieniu wartości przedmiotu przestępstwa – kara 3 lat pozbawienia wolności, a więc nie osiągająca nawet 1/3 ustawowego zagrożenia w żadnym razie nie mogła być uznana za rażąco niewspółmierna, jak o to wnosił skarżący obrońca (pkt 2 wniosków apelacji – k. 3).

Rozpoznanie pozostałych zarzutów i wniosków wniesionych apelacji okazało się, jak już wspomniano, bezprzedmiotowe.

Z tych wszystkich przyczyn orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.